

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Oto POLOUČKA. *Brněnští trampové v období tzv. normalizace*. Praha : Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2015. 111 s. + přílohy.

Vedoucí práce: PhDr. Karel Altman, CSc.

Záměrem předkládané diplomové práce je, podle jejího autora, prostřednictvím analýzy životních příběhů brněnských trampů odhalit základní podmínky rozvoje tohoto fenoménu v období tzv. normalizace (1969 – 1989). Vytčeného cíle se autor rozhodl dosáhnout komparací osobních vzpomínek pamětníků (získaných metodou orální historie) s poznatky z archivního výzkumu, odborné literatury k tématu (zejména etnologické studie) a v neposlední řadě také z memoárů samotných trampů.

Zvolené téma lze bezpochyby považovat za zajímavé a originální, a to i navzdory skutečnosti že několik podobně zaměřených prací již na Fakultě humanitních studií v minulosti vzniklo. Diplomová práce kolegy Poloučka se přitom z dosud obhájených prací svou kvalitou zcela vymyká, a to v tom nejlepší slova smyslu.

Struktura práce byla po formální stránce zvolena správně. Po úvodu, v němž autor nastiňuje svůj záměr (tři hlavní okruhy: motivace a hodnoty trampingu, trampský kolektiv a činnost, politika a tramping), včetně osobních motivací pro výběr tématu, následuje poměrně obšírná teoreticko-metodologická část, která zahrnuje také stručný historický kontext (československý i regionální). Ten by možná bylo vhodné vypustit (zejména str. 30-34), popř. jej zakomponovat do samotného výkladu v podobě poznámek pod čarou (diplomová práce přece jen již předpokládá poučeného čtenáře, takže není třeba opakovat záležitosti spojené s pražským jarem a tzv. velkými dějinami). Empirická část je rozdělena do několika sub-témat, která přinášejí reflexe narátorů a náratorek korespondující s (v úvodu stanovenými) výzkumnými otázkami.

Celkově lze kompozici textu, ale i její stylistickou úroveň, hodnotit jako velmi zdařilou. Autorovi se podařilo v textu umně (tj. nenásilně) propojit teoretickou i praktickou část, a to způsobem typickým spíše pro monografie, tedy nikoliv pro studentské práce. Možná jen jedna drobná výtká, pokud podle obsahu empirická část začíná až na str. 53, pak by se citace z pořizovaných rozhovorů neměly objevit již na str. 39 (resp. autor by měl čtenáře

upozornit na okamžik, kdy přechází k pramenům, které již představují součást terénního výzkumu).

Metodologická část je výjimečná zejména svou reflexivitou. Diplomant jasně a srozumitelně popisuje jednotlivé výzkumné kroky – včetně dilemat, která byl nucen řešit během přípravné fáze (charakteristika trampa, teoretická východiska) a terénního výzkumu (od výběru lokality, přes volbu narátorů, až po způsoby jejich oslovení). Za precizní lze považovat také analýzu použitých pramenů (včetně jejich triangulace). Ačkoliv autor realizoval rozhovory „pouze“ s osmi narátory, pozoruhodným způsobem v textu řeší otázku validity a reliability výzkumného vzorku. Co naopak trochu postrádám, je zmínka o použitých analytických a interpretačních postupech. Z empirické části je sice zřejmé, že autor pracoval s obsahovou analýzou, přesto bych u obhajoby uvítal podrobnější vysvětlení její aplikace.

Ke zpracování a závěrům empirické části nemám jako oponent prakticky žádné podstatné výhrady. Za sympatickou považuji snahu autora „nabourat“ zavedené klišé o „ostrůvcích svobody“ (jakožto prostorem úniku před všudypřítomným politickým dohledem v období socialismu), kterému se brněnští trampové svým způsobem vymykají (jako signifikantní se totiž dle narativů jeví vztah k přírodě); stejně tak oceňuji jeho interpretaci vlivu generačních rozdílů na motivaci k trampování (rodina vs. přátelé), včetně dopadu dobrodružné literatury (tématika „divokého západu“ u starší generace vs. „foglarovky“ u mladší).

Jako příkladné lze pak hodnotit také zpracování příloh (ať už přímo v textu samotné práce či na přiloženém DVD), které obsahují nejen obrazový materiál, ale i základní informace o rozhovorech, mapy, schémata, tabulky a podrobné biogramy narátorů.

Na závěr tedy pouze několik otázek do diskuse:

- 1, Mohl by diplomant nějak interpretovat, proč mělo podle něj absolvování povinné základní vojenské služby negativní vliv na další trampování narátorů?
- 2, V jaké fázi se nyní trampování (resp. trampování) podle autora nachází? A nemělo vliv na jeho pozvolný úpadek znovuoobnovení Junáka po roce 1989, zatímco na jeho částečný vzestup v 60.-70. letech módní vlna mezi mládeží?
- 3, Lze považovat nárůst popularity skautingu (mimo jiné pod vlivem J. Foglara) mezi trampy částečně za důsledek jeho zákazu v letech 1950 a 1970?

4, Ztotožnil by se autor práce s myšlenkou, že tramping je v současnosti možná větším „ostrůvkem svobody“ než tomu bylo za socialismu?

5, Liší se nějak tramping na Brněnsku, resp. místní trampové, od trampů v jiných regionech či např. od tramské komunity v Praze (popř. v čem)?

Předkládaná diplomová práce (po obsahové i formální stránce) zcela splňuje všechny standardní požadavky – ba co více, ve většině případů je převyšuje. Autor prokázal, že je schopen samostatně pracovat v terénu (realizovat orálně-historický výzkum), sebrat a utřídit značnou část různorodých pramenů, zasadit je do příslušného politicko-historického kontextu, podrobit kritické analýze a následně je také interpretovat.

Diplomovou práci Oto Poloučka proto s velkou radostí **doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou 1 („výborně“)**.

V Praze, dne 7. 2. 2015

Mgr. Jiří Hlaváček